

FELIX MARTI*

L'autodeterminació no fa por

Els ciutadans de la nació catalana o de la nació basca plantegen sovint la qüestió de l'autodeterminació dels seus pobles amb una certa incomoditat perquè escolten moltes opinions que diuen que el dret a l'autodeterminació només és reconegut quan es tracta de pobles en procés de descolonització convencional. En la mesura en què a Europa ja no hi ha situacions de colonialisme tradicional, no tindria sentit reivindicar el dret a l'autodeterminació i menys encara en el context d'estats democràtics com són l'espanyol i el francès. La propaganda política contra l'autodeterminació compta amb una notable quantitat d'intel·lectuals que s'encarreguen de desacreditar aquest dret per les seves suposades connotacions d'insolidaritat o de convertir la seva aplicació en una cursa amb tants obstacles que, en la pràctica, el fan impossible.

Enfront de les interessades crítiques al dret a l'autodeterminació, sorprèn la claredat de la declaració final del seminari UNESCO sobre "L'aplicació del dret a l'autodeterminació com a contribució a la prevenció de conflictes", que es va celebrar a Barcelona a finals de novembre i en el qual van participar experts procedents de les més prestigioses institucions internacionals i universitats de tots els continents. És oportú repassar alguna de les conclusions. En primer lloc, el reconeixement del principi i del dret a l'autodeterminació de tots els pobles, tant si emergeixen d'una experiència de colonialisme polític com si no. En segon lloc, la interrelació entre processos d'autodeterminació i de democratització. Si s'opta per un món global de tipus democràtic, s'hauran de crear estructures de participació internacional per als aproximadament dos mil pobles que formen part de la gran família humana. Naturalment no cal pensar en la creació de dos mil estats semblants als actuals, però el nivell d'autogovern ha de ser una decisió dels mateixos pobles. S'hauran de crear procediments internacionals per a dictaminar sobre

els possibles conflictes entre els estats actuals i els pobles que aspiren a formes diverses d'autodeterminació. En tercer lloc, i en coherència amb l'enunciat del seminari, els experts consideren que fomentar els processos d'autodeterminació és un canvi excel·lent per a preveure conflictes entre les comunitats humanes. Molts dels conflictes actuals, que els mitjans de comunicació presenten com a conseqüència de les reivindicacions de les anomenades minories, tenen el seu origen en la incapacitat de vells estats uniformadors per reconèixer i valorar positivament la seva diversitat nacional.

Les reflexions del seminari UNESCO convidaven a l'optimisme per dues raons. La primera és la constatació d'un canvi accelerat de

les mentalitats en relació al pluralisme cultural. El prestigi dels imperis polítics i culturals que legitima els fets colonials és substituït per l'admiració de la diversitat de les comunitats humanes, de les religions, de les cultures, de les llengües i de les formes de vida. La segona és la convicció que el vell ordre polític dels estats ha caducat. Cal establir un conjunt nou d'estructures polítiques que facin possible a la vegada un govern mundial democràtic efectiu i el

reconeixement polític de totes les comunitats humanes capaces d'exercir responsabilitats locals i globals. L'autodeterminació no solament no fa por, sinó que és un dels components d'un món més democràtic, més racional i més just.

“El prestigi dels imperis polítics i culturals que legitima els fets colonials és substituït per l'admiració de la diversitat de les comunitats humanes.”

*President del Centre Unesco de Catalunya